

УДК: 364.04

Лавриненко Д.Д.¹

Балухтіна О.М.²

¹ студ. гр. СН-211 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Соціальна реабілітація військовослужбовців – це комплекс державних, суспільних та військових заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для соціальної інтеграції військовослужбовця з інвалідністю або будь-якою психічною травмою в суспільство та військовий колектив, відновлення його соціального та військового статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності та подальшого проходження військової служби шляхом орієнтації в соціальному та військовому середовищі, соціально-побутової адаптації, різноманітних видів патронажу і соціального та військового обслуговування. До основних видів соціальної реабілітації військовослужбовців належать: медична (в т. ч. лікувальна), фізична, військово-професійна, психологічна тощо.

За статистикою станом на 01.01. 2022 р. 493 550 осіб отримали статус учасника бойових дій. Можна зробити висновок, що велика частина комбатантів не отримала потрібної психологічної допомоги, а після закінчення повномасштабного вторгнення ця проблема в десятки разів загостриться.

Значні теоретичні напрацювання, що висвітлені у працях таких закордонних дослідників, як В. Франкл, Дж. Роттер, К. Роджерс, Г. Саліван, Дж. Келлі підходять до реабілітації як до відновлення системи взаємин пораненого і соціального середовища з соціально-психологічної точки зору [3, с. 170]. Так, Г. Саліван у психологічній реабілітації розглядав питання відновлення функціонування людей, які мають психічні розлади, в тому числі військових, які поверталися з війни. Він вважав, що відновлення функціонування та відчуття задоволення від життя є ключовими факторами успішної реабілітації.

Термін «реабілітація» активно використовується у медицині, психології, педагогіці та соціології. Спираючись на соціальний аспект, реабілітація спрямована на відновлення соціальних функцій та соціального статусу

людини. З психологічної сторони її метою є поновлення морального та психічного стану, з медичної, відповідно, відновлення фізичного здоров'я людини. Виходячи з того, що реабілітація поширена в різноманітних сферах, для найбільшої ефективності надання допомоги застосовують міждисциплінарні команди та системний підхід, аби вирішити проблеми людини комплексним шляхом [3, с. 192]. Міждисциплінарна група ґрунтується на командній співпраці соціальних працівників, медиків, психологів та волонтерів.

До психологічної реабілітації входять такі послуги, як: психологічна діагностика, психологічна просвіта та інформування, психотерапія, групова робота, психологічне консультування, психологічна підтримка та супроводження. Додатковими послугами є: оздоровчі, санітарно-курортні, медико-психологічні та соціальні. Реабілітаційні заходи здійснюються в різноманітних соціально-медичних закладах, а саме: кризових центрах, військових госпіталах, спеціалізованих реабілітаційних центрах, тощо.

В Україні, на жаль, немає сучасної системи психосоціальної реабілітації військовослужбовців. Причина полягає в архаїчному законодавстві, яке зобов'язує надавати реабілітацію, переважно, у медичних закладах на короткий термін та з певними обмеженнями після проходження лікування. Також, соціальна сфера потерпає від недостатнього фінансування. Через їх нестачу в країні невелика кількість установ та мала кількість соціальних програм тощо. Слід відзначити, що, зазвичай, в Україні допомога здійснюється шляхом надання соціальних пільг учасникам ООС та їх сім'ям, тобто суто з фінансової сторони [1, с. 80]. Спостерігаючи за зарубіжним досвідом, наприклад, у США до початку будь-яких операцій військові проходять курси бойової стійкості, а коли повертаються з них – обов'язкову реабілітацію за створеними процедурами та курси за стандартами НАТО [2, с. 49].

Отже, було визначено основну суть та направленість психологічної реабілітації військовослужбовців; проаналізовано проблемне місце у наданні послуги. В цілому соціальна реабілітація потребує реформ у законодавчій базі, більшого фінансування сфери та збільшення різноманітних пропрацьованих процедур, курсів та програм для військових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична інформація за даними Міністерства у справах ветеранів України. URL : <https://data.mva.gov.ua>
2. Назаренко І.І., Якимець В.М., Печиборщ В.П., Слабкий Г.О. та ін. Проблемні питання психологічної реабілітації ветеранів учасників антитерористичної операції та військовослужбовців операції об'єднаних сил в Україні. Київ : *Україна. Здоров'я нації*. 2019. №1 (54). С. 48–58.

3. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації: підручник / колектив авторів; заг. ред. В. Осьодла. Київ : НУОУ ім. Івана Черняховського, 2019. 460 с.